LOUIS A. DRIESSEN, NEDERLANDS PURPUROLOOG (LEIDEN 1890 - HENGELO 1954)

door
C. Lammens & A. Verhecken

Wat een purpuroloog is, blijkt reeds uit het woord zelf: het is iemand die 'purper' bestudeert. Voor oningewijden moet dit wel wat eigenaardig klinken, maar iedere malacoloog weet toch dat purper een speciale kleur is, die - vooral in de Oudheid - uit mollusken werd gewonnen. Een purpuroloog houdt zich dus bezig met de studie van het molluskenpurper, veelal 'Antiek purper' of 'Tyrisch purper' genoemd.

Er bestaat een bijzonder uitgebreide literatuur over het molluskenpurper: Dedekind (1898-1911) publiceerde liefst vier boekdelen met praktisch alle vermeldingen dienaangaande tot 1910. Voor verdere inlichtingen over dit onderwerp raadplege men 'Gloria Maris' 23(7).

De ware aard van de verbindingen en van de chemische processen die zich voordoen tijdens de vorming van het molluskenpurper is slechts in het laatste decennium duidelijk geworden, na zowat een eeuw opzoekingswerk. Dat ook een Nederlander daar bijzonder intensief aan heeft meegewerkt, is echter nauwelijks bekend. Wij kenden Louis Driessen alleen als auteur van een artikeltje (1944) over de kenmerkende fotochemische reaktie van het molluskenpurper.

Opzoekingswerk voor de artikeltjes in 'Gloria Maris' bracht ons ook in het Nederlands Textielmuseum te Tilburg, en daar bleek zich de komplete bibliografie van L. Driessen te bevinden. Reeds het vluchtig doorbladeren van zijn nota's maakte duidelijk hoeveel tijd en energie deze textielchemicus aan dit onderwerp heeft besteed. Zorgvuldig heeft hij alle vermeldingen van het Antiek purper opgezocht en gekontroleerd: zo is er o.a. een kopie van een

brief aan het Koloniaal Instituut (Amsterdam) met de vraag naar meer gegevens, om een vermelding uit 1682 te kontroleren over het gebruik van molluskenpurper in Indonesië.

Louis Driessen was van vorming textielscheikundige; van mollusken kende hij - naar eigen zeggen in zijn brieven - weinig. Ook was hij niet thuis in de molluskenliteratuur. Interessant is een kopie van een brief (gedateerd 24/5/1943) aan 'Dr. Henrard, Red. N.M.V.', met een vraag naar inlichtingen betreffende een Griekse publikatie. Een lakonieke potloodnota op zijn doorslag vermeldt dat de brief onbeantwoord bleef ...

Er is een uitgebreide korrespondentie nagelaten waaruit blijkt dat hij aktief in kontakt was met de Leidse Universiteit, waar (voor hem?) 6,6¹-dibroomindigo gesynthetiseerd werd; met Prof. Fierz-David te Zürich, authoriteit op kleurstoffengebied; met de Duitse kleurstofhistoricus Reinking; enz.

Louis A. Driessen heeft blijkbaar zijn grootste wetenschappelijke aktiviteit aan de dag gelegd tijdens en kort na de oorlogsjaren 1940-1945. In Tilburg bevindt zich een manuscript, gedateerd 1943, van 84 getypte pagina's over dit onderwerp. Wellicht vormen de oorlogstoestanden de verklaring waarom dit niet gepubliceerd werd, net zoals nog een paar korte manuscripten die hij klaar had. Bijzonder interessant is dat hij (MS, p. 84, gedateerd mei 1943) een chemische struktuur van de kleurloze voorloper van het purper voorstelt, die de ware struktuur vrij dicht benadert. Deze ware struktuur werd pas in de jaren 1968-1971 opgehelderd.

Het is werkelijk jammer dat het manuscript 'Antiek Purper' van Louis A. Driessen nooit werd gepubliceerd. Ook nu nog is het een zeer degelijke bron van gegevens over dit onderwerp. Het toevallig ontdekken van dit manuscript mag daarom niet onvermeld blijven. Dit artikeltje wil dan ook, nu juist dertig jaar na de dood van Louis Driessen, hulde brengen aan deze man die, zonder zelf malacoloog te zijn, toch intens gewerkt heeft op een essentieel malacologisch onderwerp.

LITERATUUR

DEDEKIND, A., 1898-1911. Ein Beitrag zur Purpurkunde. Deel 1-4. Berlin.
DRIESSEN, L.A., 1943. Antiek Purper. - onuitgegeven manuscript, 1-84. aanwezig in Bibl. Nederlands Textielmuseum Tilburg, M 200 MT 9-3-8.
DRIESSEN, L.A., 1944. Ueber eine charakteristische Reaktion des Antiken Purpurs auf der Faser. - Melliand Textilberichte (25): 66.
LAMMENS, C., 1984. Het Molluskenpurper. - Gloria Maris 23(7): 147-162.
VERHECKEN, A., 1984. Iets over de chemie van het molluskenpurper. - Gloria Maris 23(7): 163-174.